

OECONOMUS
GAZDASÁGKUTATÓ
ALAPÍTVÁNY

OECONOMUS ELEMZÉSEK

HELYZETKÉP A TURIZMUS 2020-AS ÉVÉRŐL

A 2020-as évet uraló, új típusú koronavírus járvány következtében a turizmust világszerte jelentős károk érték. Számos kisméretű ország, amelynek a GDP-je elsősorban a nemzetközi vendégforgalomra épült, a lezárások következtében egyik napról a másikra lehetetlen helyzetben találta magát. Magyarországon is hatalmas visszaesést okozott a külföldi vendégek elmaradása, különösen igaz ez a fővárosunkra. A hazai belföldi idegenforgalom válságállóbbnak bizonyult, ugyanakkor a szektor szereplői számára indokoltta vált a kormányzati támogatás, hogy a nehéz helyzetben felülkerekedjenek.

2021. SZEPTEMBER

Helyzetkép a turizmus 2020-as évéről

Flór Nándor

A nemzetközi turizmus az egyik legsúlyosabban érintett gazdasági szektor lett a 2020-as évet meghatározó új koronavírus-járvány hatása miatt. Világszerte a kormányzati védekezési intézkedések közepette az idegenforgalom közel teljes mértékben leállt, és az egyes országok esetében szinte kizárólag csak a belföldi forgalom maradt életben. A pandémiát megelőző teljes évben, 2019-ben a világ bruttó hazai termékének (GDP) 10,4 százaléka származott a turizmusból, amely az Utazási és Turisztikai Világtanács (World Travel and Tourism Council, WTTC) adatai alapján összesen több mint 330 millió embernek biztosított megélhetést világszerte. A világjárvány okozta visszaesés önmagában is súlyos lenne, ugyanakkor közel egy évtizeden át dinamikusan növekvő trendet tört meg. Hazánkban a szektor bevételei több mint 60 százalékkal mérséklődtek egy év leforgása alatt, ezzel közel egy évtizede látott szintre süllyedt a turizmus teljesítménye.

A nemzetközi turizmus összeomlása

A nemzetközi utasforgalom 2020-ban egyetlen év leforgása alatt 1,1 milliárddal csökkent, amely olyan mértékű volt, hogy a 30 évvel korábbi szintjéhez tért vissza. Az elmúlt tíz évben a globális utasszám folyamatosan emelkedett és 2019-ben megközelítette az 1,5 milliárdot. Tavaly a nemzetközi turizmus egy évtizeden át tartó folyamatos növekedését törte meg az új típusú koronavírus megjelenése, amely világszinten 74 százalékos visszaesést eredményezett a szektorban az utasszámot tekintve. Összehasonlításként érdemes megemlíteni, hogy a 2009-es gazdasági világválság következtében a nemzetközi utasforgalom alig 4 százalékkal csökkent. UNWTO (Turisztikai Világszervezet) adatai alapján a legnagyobb visszaesés Ázsiában és a Csendes-óceán régiójában következett be 84 százalékkal.

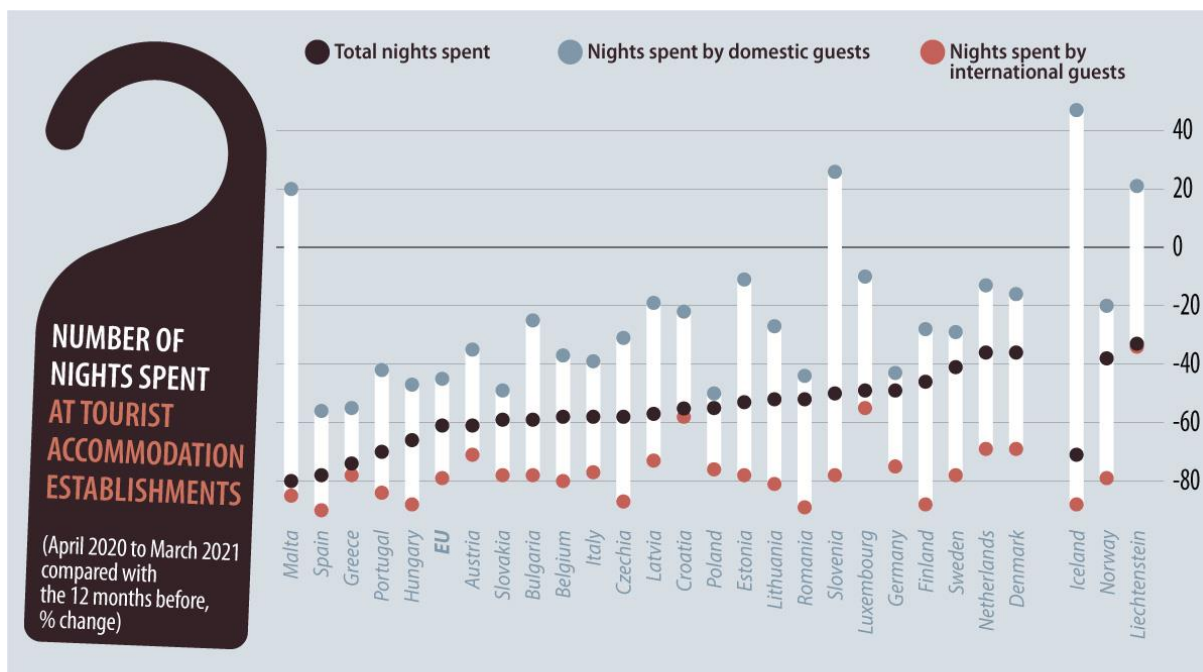

1. ábra: Nemzetközi turizmus utasforgalmának alakulása az elmúlt három évtized során (millió fő). Forrás: UNWTO¹

A gazdasági károk egy adott ország esetében annál nagyobbra rúgnak, minél jobban függ az ország GDP-je a turizmusból. Számos olyan ország van a világon, ahol a bruttó hazai termék döntő része a külföldi turistákból fogadásából termelődik, emiatt jelentős károkat szenvedtek el ezen gazdaságok a nemzetközi utasforgalom csökkenése következtében. A Knoema adatbázisa alapján 2019-ben a turizmus részesedése az olyan kis országokban, mint Makaó (72 százalék), a Maldív-szigetek (66,4 százalék), a Seychelle-szigetek (65,8 százalék), illetve a Bahamák (40,3 százalék) kiemelkedően magas, ezért bármilyen kis fennakadás is komoly problémákat tud okozni. A Maldív-szigeteken a Világbank adatai alapján a GDP kétharmada származik a turizmusból, ahol 2020-ban az utasforgalom 67 százalékkal csökkent a 2019-es év 1,7 millió fős nagyságával való összehasonlításban. Ráadásul 2020 áprilisa és szeptembere közötti időszakban a visszaesés mértéke az egy évvel korábbi időszakhoz képest 97 százalékos mérséklődést mutatott. A 2021-es évben várhatóan a 2019-es év forgalmának is csak alig 60 százaléka fog megvalósulni az országban a nyitások és a javuló járványhelyzet ellenére.

A globális turizmus számára egymilliárd eurós veszteséget okozott a járványhelyzet, amely ezáltal a történelem legrosszabb évét jelentette a teljes szektornak. Az Utazási és Turisztikai Világtanács (World Travel and Tourism Council, WTTC) adatai alapján a turizmus GDP-hez való hozzájárulása a 2019-es 10,4 százalékos szintjéről 5,5 százalékra mérséklődött. Egyetlen év leforgása alatt összesen több mint 60 millió állás szűnt meg világszerte az ágazaton belül, amely közel 19 százalékos visszaesésnek felel meg. A WTTC beszámolója szerint a belföldi vendégek költése átlagosan 45 százalékkal, míg a külföldi vendégek költése majdnem 70 százalékkal csökkent 2020 folyamán.

A pandémia uralta 2020-as évben a vendégéjszakák száma átlagosan 54 százalékkal, mintegy 1,6 milliárddal mérséklődött az Európai Unióban. Az Eurostat adatai alapján a legrosszabb hónapnak 2020 áprilisa minősült, amikor szinte valamennyi tagállam teljes lezárást vagy korlátozást hajtott végre a járványügyi védekezés során, ezáltal a vendégéjszakák száma mintegy 95 százalékkal mérséklődött, mint az egy évvel korábbi szint. Cipruson, Görögországban, Máltán, Spanyolországban és Portugáliában volt a legjelentősebb a vendégéjszakák számának csökkenése, amely meghaladta a 60 százalékot. A legkevésbé Hollandiát és Dániát vetette vissza a COVID-19, ahol kevesebb mint 35 százalékkal maradt el a forgalom a 2019-es évhez képest. Az elhúzódó járványhelyzet az EU turizmusára gyakorolt hatását jól szemlélteti, hogy 2021. január és március közötti időszakának vendégforgalma a 2020-as év azonos időszakához képest 73 százalékkal szerényebb.

Note: data not available for Ireland, France and Cyprus

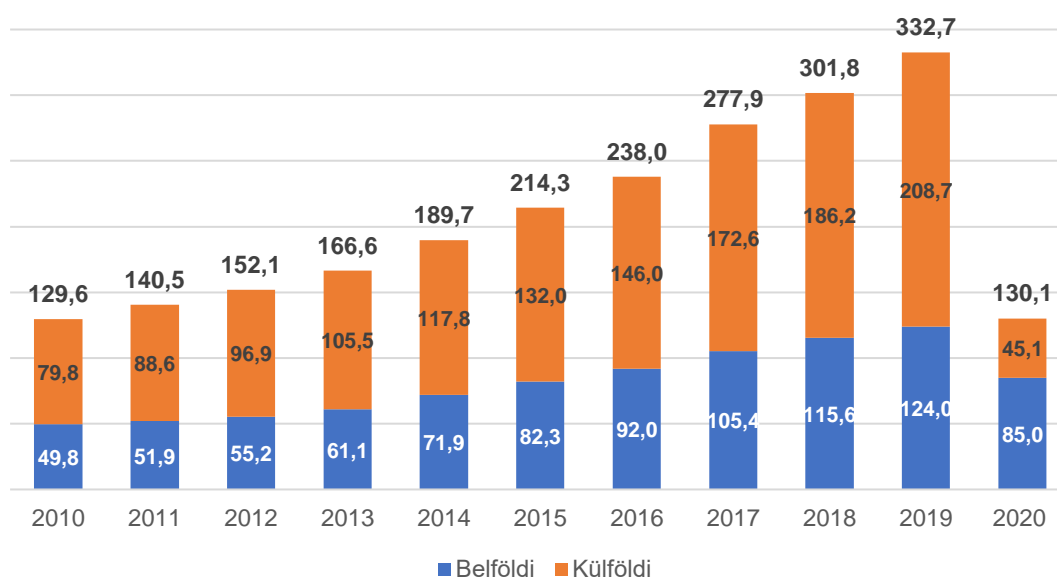
ec.europa.eu/eurostat

2. ábra: Az Európai Unió tagállamaiban eltöltött vendégéjszakák számának változása 2020 áprilisát és 2021 márciusát megelőző egy évhez képest.

Forrás: Eurostat²

Az UNWTO által megkérdezett turisztikai szakértők többsége úgy látja, hogy a globális turizmus 2023 előtt nem fogja elérni a korábbi csúcshoz számító 2019-es értéket. A kialakult és elhúzódó járványhelyzet következtében az UNWTO által megkérdezett szakemberek döntő többsége; közel 45 százaléka szerint a 2019-es szintet csak 2023-ban tudja újra elérni a szektor, de további 40 százaléka 2024-re vagy ennél későbbre teszi a helyreállítás valószínűségét. Mindösszesen az idegenforgalmi szakembereknek alig 15 százaléka látja úgy, hogy 2022-ig visszatér az ágazat a korábbi állapotához. A szakemberek úgy látják, hogy a helyreállítás előtt a legjelentősebb korlát a az utazási korlátozások megléte.

Magyarországon is komoly károkat okozott a COVID-19

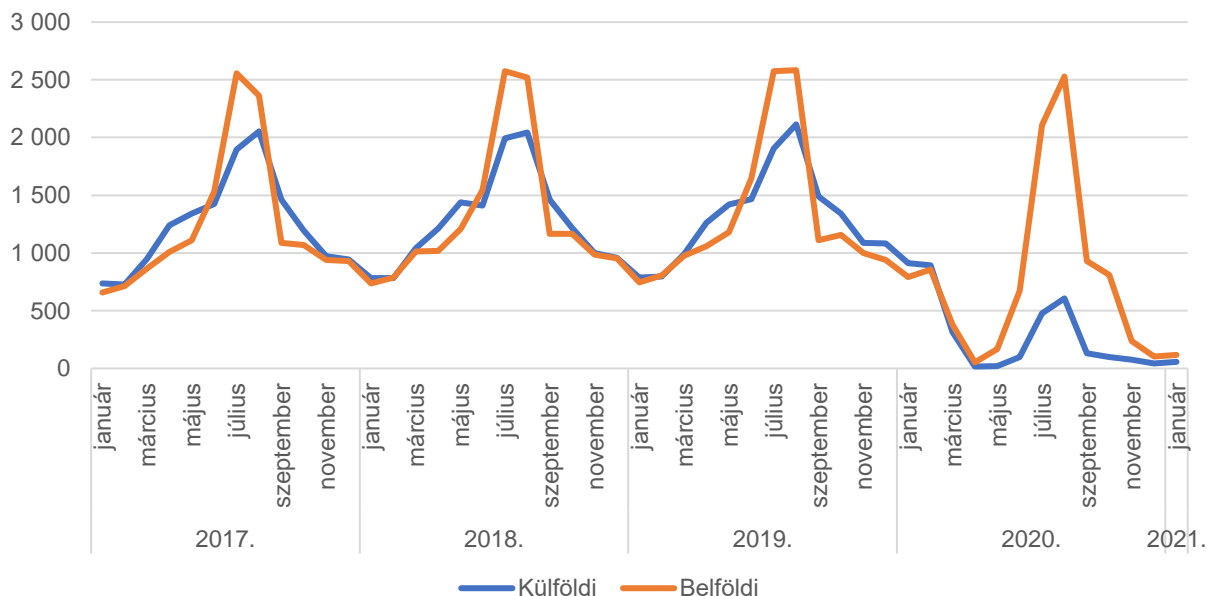
3. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek árbevételének alakulása. Megjegyzés: adatok milliárd forintban. Forrás: KSH

Az elmúlt években a turizmus dinamikusan fejlődött Magyarországon, amelynek növekedését jelentősen visszavetette az új típusú koronavírus megjelenése. A KSH statisztikai adatai alapján az elmúlt egy évtized folyamán a hazánkban eltöltött vendégéjszakák száma mind a belföldi, mind pedig a külföldi látogatóknak köszönhetően dinamikusan emelkedett. Ezzel párhuzamosan az árbevétel a 2010-es 130 milliárd forintos szintről 2019-re közel 333 milliárd forintra növekedett, amely azt jelenti, hogy a szektor közel egy évtizeden keresztül 11 százalékos éves átlagos növekedési ütemet tudott felmutatni. Ráadásul a növekedés elsődleges hajtóerejét a külföldi vendégek által elköltött összeg adta. 2020-ban az árbevétel egyetlen év leforgása alatt 61 százalékkal, 130 milliárd forintra mérséklődött, amely megegyezik a 2010-es értékkel. A járványhelyzet közepette a biztonság iránti igény is felértékelődött a turistákban, ezáltal az egyéb és magán szálláshelyek szerepe dominánsabbá vált, így tavaly a hazánkban eltöltött összes vendégéjszakából közel 40 százalékos

részesedést ezen típusú szálláshelyen töltötték el a vendégek. A vendégéjszakák legjelentősebb részét, 41 százalékban továbbra is a szállodák tudhatják magukénak.

2020-ban a Magyarországon eltöltött összes vendégéjszaka száma közel felére, 23 millióra csökkent a 2019-es rekordnak számító 43 milliós szintről. Annak ellenére, hogy a 2020-as év első két hónapjában a turizmuson kiemelkedően teljesített, alig két hónap leforgása alatt a COVID-19 hatására mind a belföldi, mind pedig a külföldi utasforgalom jelentősen visszaesett. A Magyar Turisztikai Ügynökség 2020-as Trendriportja alapján 2020-ban alig 1,7 millió külföldi turista látogatott Magyarországra, amely a 2019-es 7,8 millió fős vendégszámhoz képest közel 80 százalékos mérséklődésnek felel meg. A hazai turizmus számára ennek következtében szinte kizárólag csak a belföldi forgalom maradt, amely elsősorban Budapest számára okozta a legnagyobb gondot, hiszen a főváros elsősorban a külföldi turisták célpontja.

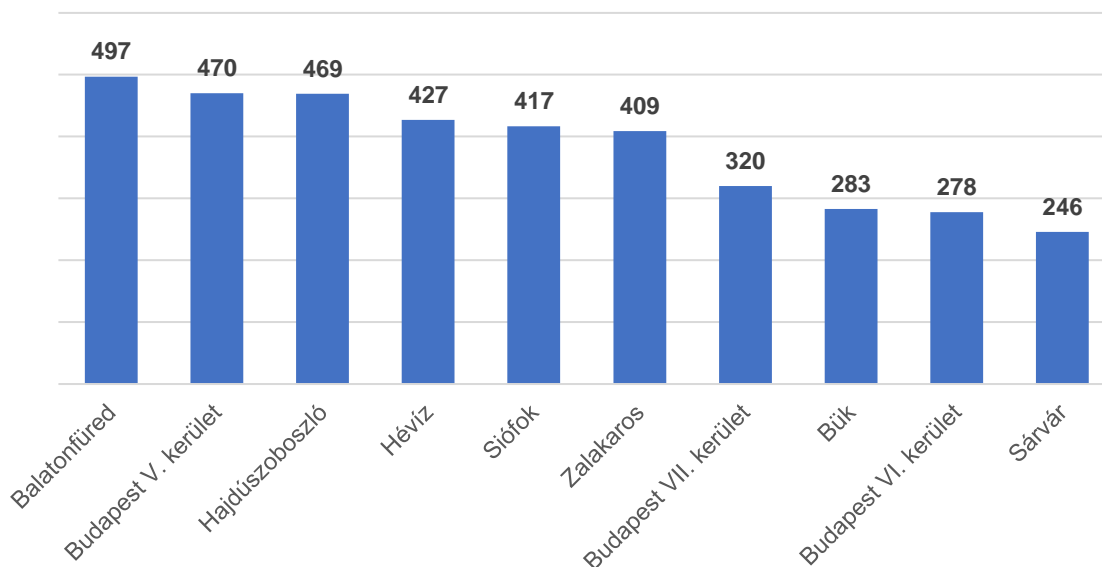
Tavaly a hazai szálláshelyeken eltöltött közel 23 millió vendégéjszakából a magyarok részaránya megközelítette a 80 százalékos részesedést. A Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (NTAK) 2020-as összesítő statisztikai adatbázisából kiderül, hogy Magyarországon nyolcmillió vendég töltött el összesen közel 23 millió vendégéjszakát. A tavalyi adatok megbontása külföldi és belföldi vendégekre jól szemlélteti, hogy a COVID-19 miatti szigorú korlátozások és járványhelyzet még a magyarok hazai utazását is jelentős mértékben visszavetette. A belföldi vendégek száma 2020-ban az egy évvel korábbi sinthez képest több mint negyedével mérséklődött, és az eltöltött vendégéjszakák száma a 2019-es évi szint 78 százalékát közelítette csak meg. A külföldről Magyarországra látogató turisták száma pedig drasztikus visszaesést szenvedett el. A külföldi vendégek száma kicsivel több mint a 2019-es érték ötödére mérséklődött, míg a hazánkban eltöltött éjszakák száma több mint 70 százalékos csökkenést mutatott. Budapest és a vidék összehasonlításában továbbra is igaz maradt, hogy a fővárost elsősorban a külföldi turisták keresik fel (vendégek 68 százaléka), addig vidéken a magyar turisták (87 százalékban) vannak többségben.

4. ábra: Magyarországon a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számának havi szintű alakulása. Megjegyzés: adatok ezer éjszakában. Forrás: KSH

A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma 13,3 millióra mérséklődött a 2019-es 31,5 millióról. Az elmúlt évek folyamán mind a magyarok, mind pedig a külföldi turisták által eltöltött napok száma növekedett hazánkban. Miközben 2010-ben még csak 19,6 millió vendégéjszakát töltöttek el, addig közel egy évtizeden át tartó emelkedést követően 2019-re elérte a 31,5 milliót. Annak ellenére, hogy a járvány jelentősebb mértékben a külföldiek utazásait érintette, mind 2020 tavaszán, illetve őszén erőteljesen visszavetette a magyarok hazai pihenését is. A tavaly nyáron, a javuló járványhelyzet hatására a belföldi idegenforgalom is felélénkült és 2020 augusztusában több mint 2,5 millió vendégéjszakával elérte az utóbbi évek átlagát.

5. ábra: Top 10 legforgalmasabb magyar település a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma alapján 2020-ban.

Megjegyzés: mértékegység ezer éjszaka. Forrás: KSH

A legforgalmasabb magyar településeken is jelentős mértékű volt a forgalomcsökkenés a járvány hatására, de a magyar tengerhez közeli helyszínek továbbra is népszerűek. A 2020-as top 10 legnépszerűbb belföldi úticél között négy Balaton környéki település is szerepel. Balatonfüreden tavaly közel félmillió vendégéjszakát töltöttek el, ezzel a legnépszerűbb településsé vált Magyarországon, ráadásul a 2019-es nyolcadik helyezéséhez képest jelentős mértékben lépett előre. Siófok és Zalakaros a COVID-19 közepette előre került a korábbi 10. és 12. helyről az 5. és 6. helyre. A budapesti VI. és VII. kerület a külföldi vendégek elmaradása miatt hat-hét helyezéssel estek vissza a ranglistán, mivel a korábbi forgalom alig 22 és 19 százaléka valósult meg. Szigetvári József, a Szállás.hu vezérigazgatójának elmondása szerint a 2021-es év nyári hónapjainak foglalási adatai alapján a Balaton és környéke idén is népszerű a magyarok körében. A foglalási oldal adatai alapján a nyári foglalások harmada az ország ezen régióját célozza.

2021 májusában már elkezdett látszódni a magyarországi idegenforgalom éledése, ugyanakkor az idei év még messze elmarad a járvány előtt tapasztalt szinttől. A KSH legfrissebb adatai alapján 2021 májusában a kereskedelmi

szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák az egy évvel korábbi sinthez képest háromszorosára növekedtek, ugyanakkor a mennyiség továbbra is 56 százalékkal elmarad a 2019 azonos időszakához képest. A belföldi vendégek száma 128 ezer fővel (336 ezer éjszaka), 211 ezerre (522 ezer éjszakára) növekedett, a külföldi vendégek száma pedig 34 ezer fővel (100 ezer éjszaka) 39 ezerre (125 ezer éjszakára) emelkedett 2020 májusához képest. Az idei év első öt hónapjában összesen 1,4 millió éjszakát töltöttek el a vendégek a kereskedelmi szálláshelyeken, amely 68 százalékkal elmarad a 2020-as év azonos időszakához képest. Ugyanakkor itt érdemes megjegyezni, hogy ezen összehasonlításban benne van a 2020-as év első két hónapja is, amelyben a járványhelyzet negatívan még nem éreztette hatását.

A turizmus olyan komoly forgalomkiesést szenvedett el 2020 folyamán, hogy a kormányzati beavatkozás szükséges volt. A jelentős mértékű forgalomkiesés nehéz helyzetbe sodorta az idegenforgalomból élő vállalatokat és a közel 400 ezer munkavállalóikat egyaránt. A Magyar Turisztikai Ügynökség összesítése alapján a szektor számára 2020-ban biztosított támogatás mértéke meghaladta a 800 milliárd forintos összeget. Ezáltal a szálláshelyek az elmaradt foglalásaik után részben fedezni tudták kieső bevételeik egy részét. A kormányzat a járványhelyzet megszüntetéséig ráadásul mentesítette az ágazatban üzemelő cégeket a turizmusfejlesztési hozzájárulás és idegenforgalmi adó megfizetése alól, hogy ezzel is támogassa a szereplők túlélését a nehéz időszakban.

A magyarországi turizmus a nemzetközi helyzettel összhangban várhatóan csak évek múltán fog tudni helyreállni. Flesch Tamás, a Magyar Szállodák és Éttermek Szövetségének elnökének elmondása szerint, miközben a belföldi turizmus várhatóan 2021 nyarán és ősszel is jól fog tudni teljesíteni a kedvező járványhelyzet miatt, addig Budapesten elsősorban a külföldi vendégek elmaradása miatt várhatóan csak 2022 tavaszán várható a valódi fellendülés. Mivel jellemzően a budapesti szálláshelyek vendégei átlagosan 80-90 százalékban külföldiek, ezért a fővárosi turizmus helyreállása mindenképpen későbbre tolódik, mint a belföldi turizmus. A CBRE legfrissebb hotelpiaci elemzése szerint a közép-kelet-európai régió belül Budapesten várható az egyik legkorábbi és legerősebb fellendülés. Ráadásul országos szinten a balatoni és a borturizmus is támogatja a helyreállást.

Összegzés

A turizmust mind világszinten, mind pedig magyarországi viszonylatban közel egy évtizeddel korábbi szintre lökte vissza a COVID-19 megjelenése. A járványhelyzet kezelése során elengedhetetlen korlátozások negatív gazdasági hatása a turizmust érintette az egyik legjelentősebb mértékben a gazdasági szektorok közül. A gazdasági károk mértéke igazán azokban az országokban vált kiemelkedővé, ahol szinte a gazdaság teljes egésze a turizmusra, vagy hozzá kapcsolódó szolgáltatásokra támaszkodik. Természetesen azokban az országokban is, ahol a turizmus kisebb mértékben, 10-20 százalékát adja a hazai bruttó terméknek, a gazdasági veszteségek ledolgozása évekbe fog telni. Ráadásul az ágazat adottságaiból is adódóan a kilábalás várhatóan elhúzódó lesz, akár 2024-ig is várni kell a 2019-es szint eléréséig. Az emberek félelme, biztonság iránti igénye, illetve jövedelmi helyzetének a megerősödése szükséges ahhoz, hogy a nemzetközi turizmus minél előbb visszaállhasson a régi állapotába.

Magyarországon a belföldi turizmus a körülményekhez képest jól teljesített, ugyanakkor az elmaradt külföldi vendégek érkezése nehéz helyzetbe sodorja az ágazatban lévő szereplőket. Az utazási korlátozások életbe léptetésével a külföldi turisták száma egyes hónapokban nulla közeli szintre csökkent. Mivel a nemzetközi idegenforgalom elsősorban Budapestre koncentrálódik, így az elmaradt vendégek száma sok fővárosi vendéglátóhelynek okozott strukturális problémát. 2021 az építkezés éve lesz a magyarországi turisztikai szektor szereplői számára. Várhatóan a vidéki desztinációk forgalma már az idei szezonban fellendülhet, ugyanakkor ezt a budapesti helyszínek várhatóan egy félév-évnnyi lemaradással fogják csak tudni követni a legjobb esetben is.

Felhasznált források

- DOMOKOS László: Válság: 800 milliárd forintból mentik a turizmust, In: Napi.hu, <https://www.napi.hu/magyar-vallalatok/jarvany-valsag-mtu-tamogatas-guller-zoltan.719465.html> (2021.07.22.)
- Eurostat: Tourism statistics - nights spent at tourist accommodation establishments, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics_-_nights_spent_at_tourist_accommodation_establishments (2021.07.22)
- HILTNER Stephen - FISHER Lalena: How Bad Was 2020 for Tourism? Look at the Numbers, In: The New York Times, <https://www.nytimes.com/2021/03/08/travel/tourism-2020-coronavirus.html> (2021.07.24.)
- HILTNER, Stephen – FISHER, Lalena: How Bad Was 2020 for Tourism? Look at the Numbers, In: The New York Times, <https://www.nytimes.com/2021/03/08/travel/tourism-2020-coronavirus.html> (2021.07.23.)
- KSH: A vendégéjszakák száma 2020 májusához képest több mint háromszorosára nőtt, 2019 azonos hónapjához mérten 75%-kal csökkent, https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ksz/ksz2105.html?utm_source=kshhu&utm_medium=banner&utm_campaign=theme-turizmus-vendeglatas (2021.07.22.)
- MTÜ: Turisztikai Trendriport 2020: átalakuló turisztikai piac, a belföld az új külföld, <https://mtu.gov.hu/cikkek/mtu-turisztikai-trendriport-2020-a-belfold-az-uj-kulfold-2193> (2021.07.18.)
- PROBÁLD Ákos: Top 30 hazai turisztikai település 2020-ban: átrendeződött a rangsor, In: turizmus.com, <https://turizmus.com/desztinaciok/top-30-hazai-turisztikai-telepules-2020-ban-1173913> (2021.07.21.)
- STUBNYA Bence: Nyitnak a magyar szálláshelyek, de a turizmus egy része csak 2025-re térhet magához, In: G7, <https://g7.hu/vallalat/20210503/nyitnak-a-magyar-szallashelyek-de-a-turizmus-egy-resze-csak-2025-re-terhet-magahoz/> (2021.07.23.)

- UNWTO: 2020: Worst year in tourism history with 1 billion fewer international arrivals, <https://www.unwto.org/news/2020-worst-year-in-tourism-history-with-1-billion-fewer-international-arrivals> (2021.07.22.)
- UNWTO: COVID-19 and tourism, <https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020> (2021.07.20.)
- VG: Régiós szinten Budapesten várható a legnagyobb turisztikai fellendülés, In: Világgazdaság, <https://www.vg.hu/turizmus/2021/02/regios-szinten-budapesten-varhato-a-legnagyobb-turisztikai-fellendules> (2021.07.24.)

---

¹ <https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020>

² <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210625-2>